

SPLOŠNA MATURA IZ FILOZOFIJE V LETU 2011

Poročilo DPK SM za filozofijo

VSEBINA

1 Splošni podatki

- 1.1 Število in struktura kandidatov po izobraževalnem programu in statusu
- 1.2 Potek zunanje ocenjevanja

2 Analiza dosežkov kandidatov

- 2.1 Porazdelitev dosežkov kandidatov po odstotnih točkah v tekočem letu
- 2.2 Meje za izpitne ocene
- 2.3 Splošni podatki o uspehu kandidatov s komentarjem

3 Vsebinska analiza nalog in vprašanj

- 3.1 Analiza uspeha po posameznih delih izpita
- 3.2 Analiza uspeha po posameznih izstopajočih nalogah z napotki za učitelje
- 3.3 Mnenje zunanjih ocenjevalcev
- 3.4 Napake v izpitni/-ih poli/-ah

4 Ugovori kandidatov na oceno

5 Povzetek

- 5.1 Ocena uspeha kandidatov
- 5.2 Ocena kakovosti izpitnih pol
- 5.3 Druge ugotovitve

Avtorja:

dr. Marjan Šimenc, glavni ocenjevalec za filozofijo
dr. Anton Jamnik, predsednik DPK SM za filozofijo
Poročilo je potrdila DPK SM za filozofijo na svoji seji.
Ljubljana, oktober 2011

1 Splošni podatki

1.1 Število in struktura kandidatov po izobraževalnem programu in statusu

Izpit je v spomladanskem izpitnem roku potekal 1. 6. 2011 brez posebnosti.

Število kandidatov*, ki opravljajo izpit splošne mature iz filozofije, se v zadnjih petih letih ni posebej spreminjalo. V letu 2006 je izpit opravljalo 211 kandidatov, v letu 2007 230, v letu 2008 195, v letu 2009 218, v letu 2010 202 in v letu 2011 208 kandidatov.

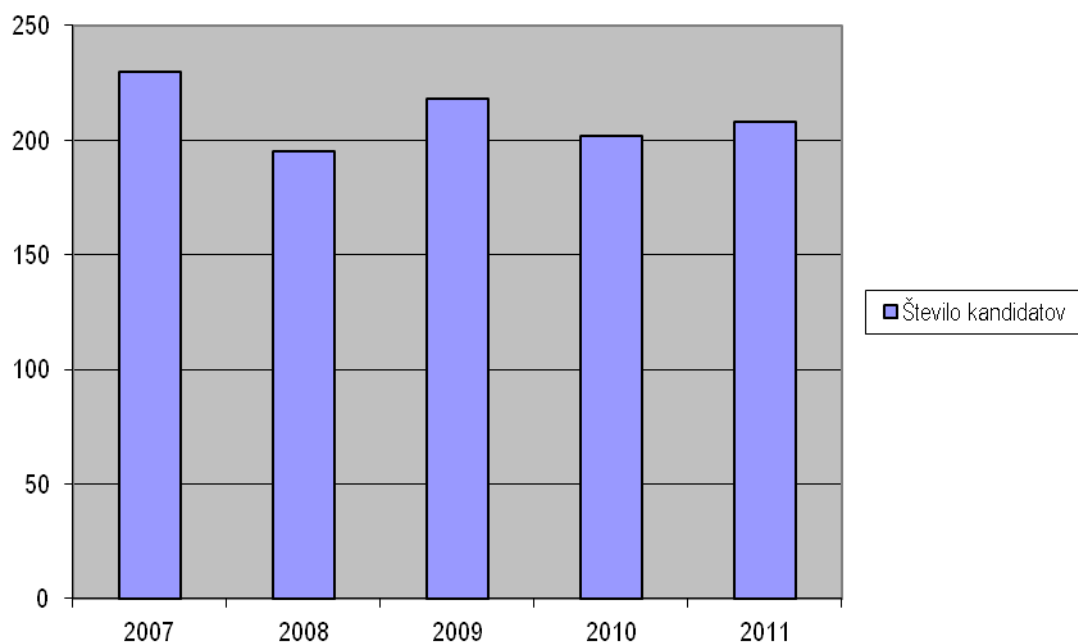
Podatki o številu kandidatov, ki so splošno maturo opravljali prvič: 186 kandidatov je bilo iz splošnih gimnazij, 6 iz strokovnih, 4 pa so bili iz maturitetnega tečaja oziroma odrasli. Ponovno sta izpit opravljala 2 kandidata.

Preglednica 1: Število kandidatov, ki so opravljali splošno maturo v spomladanskem izpitnem roku, v letih od 2007–2011.

Leto	Št. kandidatov
2007	230
2008	195
2009	218
2010	202
2011	208

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Slika 1: Število kandidatov, ki so opravljali splošno maturo v spomladanskem izpitnem roku, 2007–2011.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

* V poročilu uporabljeni samostalniki moškega spola, ki se pomensko in smiselno vežejo na splošna, skupna poimenovanja (npr. kandidat, ocenjevalec), veljajo tako za osebe ženskega kot moškega spola.

Preglednica 2: Število in delež kandidatov po izobraževalnem programu in statusu v spomladanskem izpitnem roku 2011.

Izobraževalni program	Število kandidatov	Delež %
Splošna gimnazija	176	84,6
Klasična gimnazija	20	1,4
Umetniška gimnazija	5	0,4
Tehniška gimnazija	0	0,0
Ekonomska gimnazija	1	0,1
Skupaj (gimnazija)	202	14,3
Maturitetni tečaj in odrasli	4	0,3
Posamezni izpit SM ob PM	2	0,1
Ostali		0,0
Skupaj (vsi drugi)	6	0,4
Kandidati, ki so opravljali SM prvič	202	14,3
Vsi	208	14,7

Vir: Državni izpitni center, 2011.

1.2 Potek zunanjega ocenjevanja

Seminar za zunanje ocenjevalce kot predpriprava na zunanje ocenjevanje je bil izveden 31. maja 2011. Udeležili so se ga vsi zunanji ocenjevalci. Služil je tudi kot usklajevanje ocenjevalcev neposredno pred ocenjevanjem.

Pri moderaciji *Navodil za ocenjevanje*, zaradi narave izpita, ki temelji na odprtih esejskih vprašanjih, ni bilo treba spreminjati.

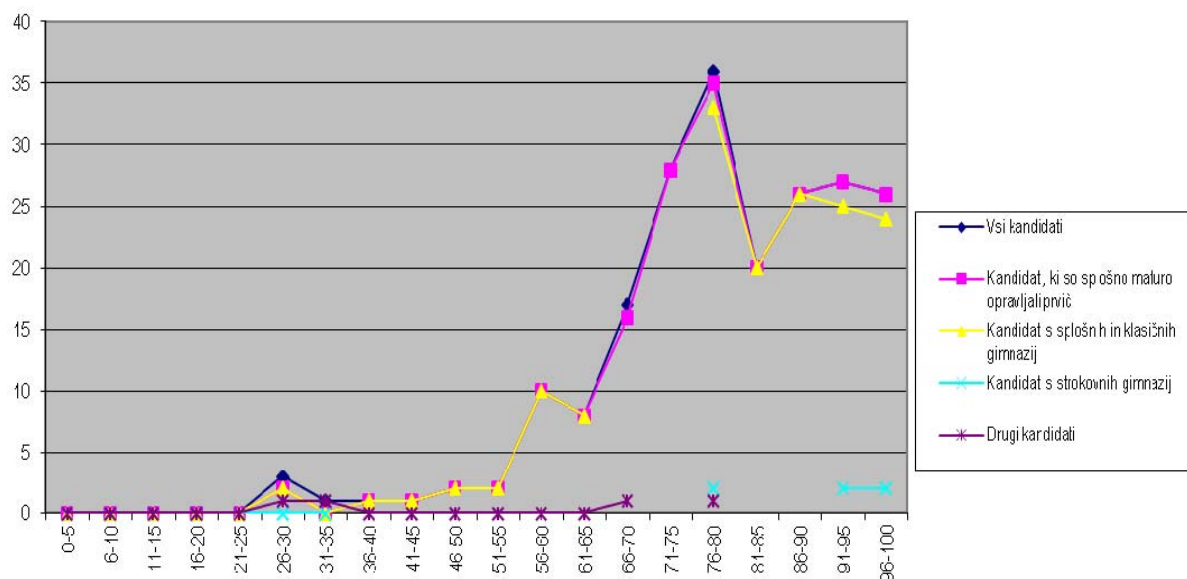
Ocenjevanje pri filozofiji poteka na domu. Vsak ocenjevalec dobi določeno število esejev, praviloma vse eseje, ki so jih kandidati pisali na izbrani naslov, oziroma vse komentarje, ki so jih pisali ob posameznem odlomku. Prva in druga pola se ocenita dvakrat, kontrolno ocenjevanje letos ni bilo potrebno. Pri ocenjevanju je sodelovalo 10 zunanjih ocenjevalcev.

2 Analiza dosežkov kandidatov

2.1 Porazdelitev dosežkov kandidatov po odstotnih točkah v tekočem letu

4 kandidati iz gimnazij so dosegli negativno oceno, 14 zadostno, 50 dobro, 65 prav dobro in 69 odlično. Iz strokovnih gimnazij sta 2 kandidata dosegla oceno prav dobro in 4 oceno odlično. Dva kandidata maturitetnega tečaja (oziroma odrasla) sta dosegla negativno oceno, eden dobro in eden prav dobro. Od dveh ostalih kandidatov je eden dosegel oceno zadostno, drugi pa nezadostno. Splošno gimnazijo je obiskovalo 178 kandidatov, dosegli so povprečno oceno 3,84. Klasično gimnazijo je obiskovalo 20 kandidatov, dosegli so povprečno oceno 3,95. Umetniško gimnazijo je obiskovalo 5 kandidatov, dosegli so povprečno oceno 4,60. Ekonomsko gimnazijo je obiskoval en kandidat in dosegel oceno 5.

Slika 2: Porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah v spomladanskem izpitnem roku 2011.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Meje za izpitne ocene

Meje za izpitne ocene za zadnjih pet let se niso spreminjale: gibale so se okrog 50 % za zadostno, 63 % za dobro, 76 % za prav dobro in 88 % za oceno odlično.

Preglednica 3: Meje za izpitne ocene, 2007–2011.

Leto	Ocene							
	2		3		4		5	
	št. kand.	delež %	št. kand.	delež %	št. kand.	delež %	št. kand.	delež %
2007	29	13,70	58	26,50	61	27,90	67	30,90
2008	22	11,76	55	29,41	51	27,27	54	28,87
2009	20	9,62	43	20,67	71	34,13	67	32,21
2010	14	7,45	50	26,60	63	33,51	61	32,54
2011	15	7,20	51	24,50	66	31,70	69	33,17

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Splošni podatki o uspehu kandidatov s komentarjem

Podrobna analiza uspeha po šolah in programih zaradi majhnega števila kandidatov v programih, ki se razlikujejo od splošne gimnazije, ni potrebna. Strokovne gimnazije ne ponujajo filozofije kot maturitetnega predmeta, zato se na teh gimnazijah za izpit iz filozofije odločijo le zelo motivirani kandidati. Njihov uspeh zato ni presenetljiv. Tudi na splošnih gimnazijah se za izpit iz filozofije praviloma odločajo po splošnem uspehu boljši kandidati. Povprečna ocena 3,87 zato ni presenetljiva, prav tako ne le 2 % neuspešnih kandidatov.

Povezanost med uspehom pri splošni maturi in uspehom v srednji šoli pri filozofiji ni zelo pomembna, ker so za maturo iz filozofije posebne priprave, ki obsegajo več, kot je ur pri filozofiji kot obveznem predmetu. Vseeno navajamo nekaj podatkov: korelacija med oceno v 3. letniku srednje šole in oceno pri splošni maturi je 0,3787. Korelacija med oceno v 4. letniku srednje šole in ocena pri maturi je 0,5724. Korelacija med skupnim uspehom pri splošni maturi in uspeh pri predmetu je 0,6948.

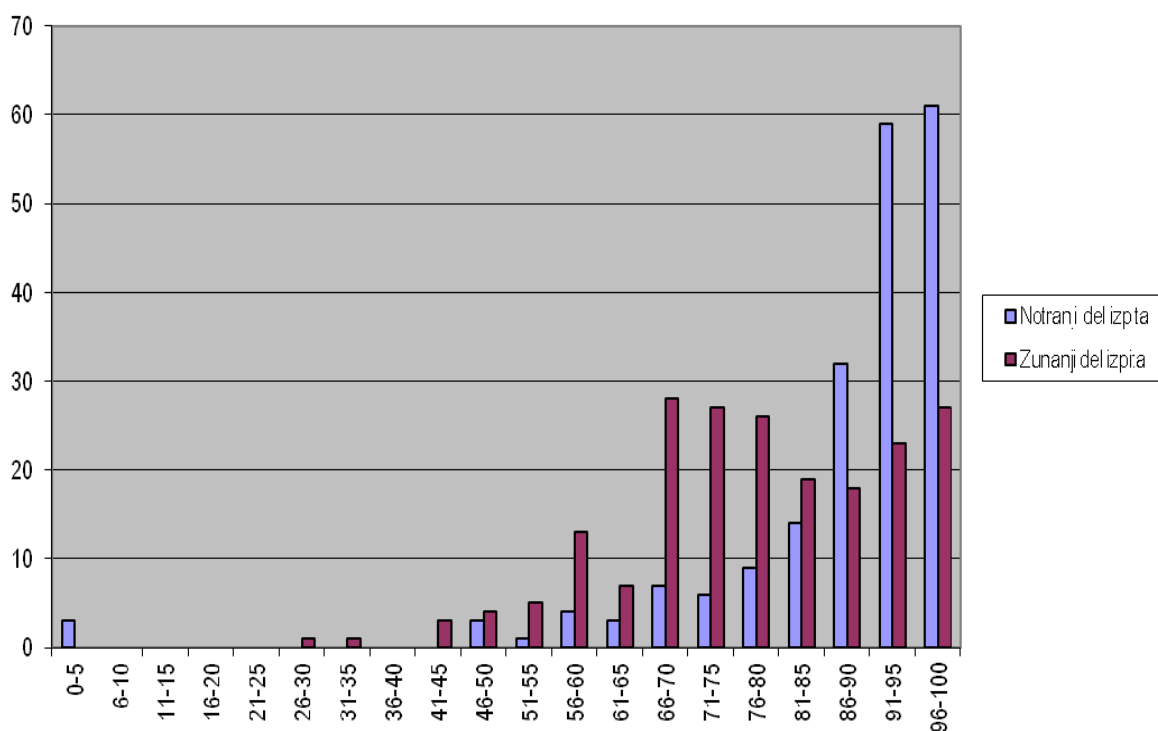
3 Vsebinska analiza nalog in vprašanj

3.1 Analiza uspeha po posameznih delih izpita (pisni izpit, praktični del izpita, ustni izpit)

Porazdelitev kandidatov po doseženih točkah pri notranjem in zunanjem delu izpita je bila sledeča: povprečno število točk pri celotnem izpitu je bilo 79,32, povprečno število točk pri prvi poli je bilo 17,13 (od 22), korelacija s šolsko oceno 0,46. Indeks težavnosti je 0,78, indeks diskriminativnosti pa 0,48. 13 kandidatov je doseglo do vključno 11 točk in 44 kandidatov vse točke. Povprečno število točk pri drugi poli je bilo 16,63 (od 22), korelacija s šolsko oceno 0,33. Indeks težavnosti je 0,76, indeks diskriminativnosti pa 0,60. 18 kandidatov je doseglo vse točke, 12 pa do vključno 11 točk. Kar pomeni, da je število slabih kandidatov pri obeh polah približno enako, je pa pri prvi bistveno višje število kandidatov, ki so dosegli maksimalno število točk. Pri prvi poli je od 20–22 točk doseglo 73 kandidatov, pri drugi pa 65 kandidatov, kar pomeni, da je tudi število odličnih kandidatov pri prvi poli višje od števila odličnih pri drugi poli. Povprečno število točk pri seminarski nalogi je bilo 19,12 (od 22), korelacija s šolsko oceno je 0,38. Indeks težavnosti je 0,87, indeks diskriminativnosti pa 0,49. Do vključno 11 točk je doseglo 8 kandidatov, vse točke 61, od 20 do 22 točk pa 122 kandidatov – kar pomeni, da je pri seminarski nalogi oceno odlično dobila več kot polovica kandidatov. Vidimo, da je seminarska naloga najlažji del preizkusa, komentar besedila najtežji, vendar pa razlike niso velike. Zanimivo pa je, da je indeks diskriminativnosti pri drugi poli precej višji kot pri prvi, kar pomeni, da druga pola ni samo zahtevnejši del preizkusa, temveč tudi bolje ločuje dobre kandidate od slabih.

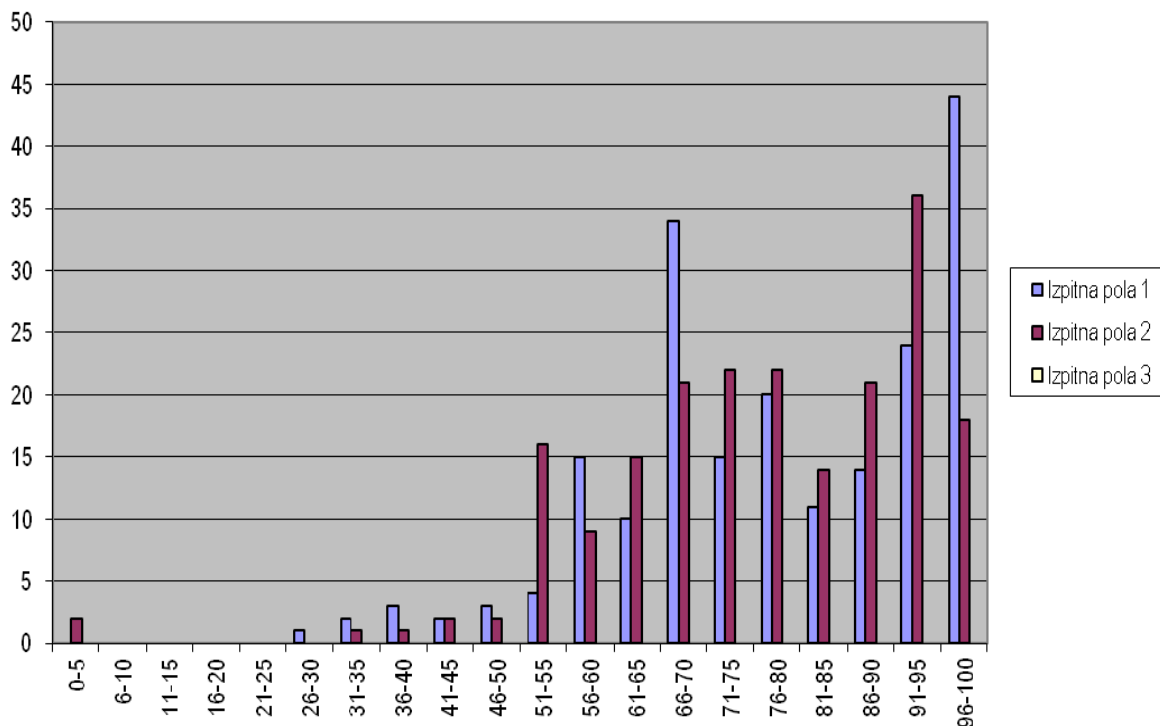
Korelacija med notranjo in zunanjo točkovno oceno je 0,4467. Korelacija med oceno v 3. letniku srednje šole in oceno pri splošni maturi je 0,3787. Korelacija med oceno v 4. letniku srednje šole in ocena pri splošni maturi je 0,5724. Korelacija med skupnim uspehom pri splošni maturi in uspeh pri predmetu je 0,6948, kar pomeni, da obstaja zelo močna korelacija med uspehom pri filozofiji in skupnim uspehom pri splošni maturi.

Slika 3: Porazdelitev kandidatov po uspehu pri zunanjem in notranjem delu izpita v spomladanskem izpitnem roku 2011.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Slika 4: Porazdelitev kandidatov po odstotnih točkah pri posameznih izpitnih polah v spomladanskem izpitnem roku 2011.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

3.2 Analiza uspeha po posameznih izstopajočih nalogah z napotki za učitelje

Eseji

1. Razpravljajte o trditvi: *Svobode ni, ker je človek v resnici le stroj.*

Število kandidatov: 12, povprečno število točk: 17. Nekaj zelo dobrih, pa tudi nekaj slabih esejev. Le manjšina kandidatov se zave vseh razsežnosti determiniranosti, zato le redki problematizirajo pojem jaza in vse izpeljave, ki so povezane z voljo posameznika.

2. Razpravljajte o trditvi: *Človekovo bistvo se vzpostavlja skozi njegov odnos z drugimi osebami.*

Število kandidatov: 3, povprečno število točk: 17,3. Premalo je nalog, da bi bilo mogoče povedati kaj splošnega, naj pa omenimo, da je bila ena naloga zelo slaba, dve zelo dobri, povprečnih nalog pa ni bilo.

3. Razpravljajte o trditvi: *Zdi se, da je vse na svetu materija, a duha z materijo ne moremo razložiti.*

Število kandidatov: 13, povprečno število točk: 19,8. Odlične naloge, ki večinoma zelo prepričljivo predstavijo problematiko tako ontološkega dualizma kot fizikalizma, in tudi raziščejo njune bistvene posledice.

4. Razpravljajte o trditvi: *Vsebina naših spoznanj je le naš konstrukt in ni veren odraz sveta.*

Število kandidatov: 6, povprečno število točk: 19,9. Dobre naloge, vendar kandidati preveč pogosto poenostavljajo odnos med dvema taboroma filozofov, empiristov in racionalistov, pri katerih naj bi drugi samo razmišljali, prvi pa samo zaznavali.

5. Razpravljajte o trditvi: *Temelj vednosti predstavljajo tako čutila kot razum.*
Število kandidatov: 9, povprečno število točk: 17,4. Naloge dobro predstavijo odnos med obema viroma spoznanja, redka pa je dobra analiza obeh ključnih pojmov – razuma in čutil.
6. Razpravljajte o trditvi: *Z razvojem znanosti je filozofija postala odvečna.*
Število kandidatov: 2, povprečno število točk: 17. Presenetljivo je, kako malo vedo dijaki o znanosti. Pogosta je predstava, da je znanost vse tisto, kar se da eksperimentalno dokazati, pri filozofiji pa se ne da dokazati nič, vse je le govorjenje. Kandidata, ki sta izbrala ta naslov, sta storila premalo, da bi preseгла to poenostavljeno predstavo.
7. Razpravljajte o trditvi: *Moralna načela izvirajo iz čustev in ne razuma.*
Število kandidatov: 28, povprečno število točk: 15,2. Vprašanje ni bilo težko, vendar so imeli kandidati veliko težav pri uvajanju virov. Nekateri so tako uvedli vire (Kanta), s pomočjo katerih so premislili razum kot vir moralnih načel, medtem ko virov za drugo stran (čustva) večinoma niso poznali.
8. Razpravljajte o trditvi: *Ker sta sreča in uspevanje odvisna od lastnosti posameznikov, so vrline relativne.*
Število kandidatov: 5, povprečno število točk: 14,3. Če tudi omenim samo največjo težavo kandidatov, potem velja poudariti, da so se posvetili analizi relativizma, niso pa tega povezali z etiko vrlin (Platonom ali Aristotelom), kar bi jim olajšalo zasnovo eseja. Kandidati kar dobro povežejo posamezne pojme, ko jim pisanje eseja steče; nekateri pa še imajo težave pri identifikaciji problema v naslovu. Glede na to bi veljalo razmisliti o organiziranih vajah za pisanje uvodov, v katerih se morajo dijaki vprašati, kaj je problem v naslovu, zakaj je to problem itd.
9. Razpravljajte o trditvi: *Kaj je moralno dobro, je odvisno od vsakokratnih okoliščin, v katerih se nahajamo.*
Število kandidatov: 69, povprečno število točk: 16,8. Kandidati bi morali ugotoviti, da se v vprašanju skriva problem moralnega relativizma. Številni so si to vprašanje razložili kot vprašanje spora glede utemeljevanja moralnih načel, tako da so v razpravo uvedli Kanta in utilitariste ter ugotavljali prednosti in slabosti teh dveh pozicij. Nekateri izmed teh esejev so odlični, čeprav so kandidati zgrešili naslov. Takšna situacija postavi pred ocenjevalca dilemo, ko se odloča o oceni sicer odlično napisanega eseja, ki pa se je oddaljil od naslova.
10. Razpravljajte o trditvi: *Pristna anarhija je boljša od vsake, tudi najboljše oblike oblasti.*
Število kandidatov: 17, povprečno število točk: 18,7. Odgovori so bili tudi formalno ustrezni, dovolj dolgi, z dobro strukturo in jasno linijo izpeljave. Čeprav so se skoraj vsi vsebinsko napajali pri Millerju, niso bili opisni, ampak argumentativni in so zagovarjali lastno pozicijo bodisi na začetku eseja, bodisi kot sklepno izpeljavo. Nekaj odgovorov je bilo vsebinsko zelo širokih, izkazali so se s poznavanjem zgodovine anarhizma in marksizma, in uspeli oboje primerno aktualizirati.
11. Razpravljajte o trditvi: *Družbena ureditev je pravična le, če upošteva neenakost ljudi.*
Število kandidatov: 23, povprečno število točk: 19,6. Kandidati dobro razumejo pravičnost kot upoštevanje neenakosti, nekaj več težav pa je, ko raziskujejo oblike in vzroke neenakosti.
12. Razpravljajte o trditvi: *V nekaterih okoliščinah je upravičeno kršiti zakone.*
Število kandidatov: 2, povprečno število točk: 16,5. Le dva eseja, zato posploševanje ni mogoče, oba pa dobro analizirata pojem demokracije.
13. Razpravljajte o trditvi: *Četudi obstoja Boga ne moremo dokazati, je vera vanj razumna.*
Število kandidatov: 6, povprečno število točk: 17,4. Kandidati so v naslovu prepoznali temo vera in razum in mehansko zapisali naučeno, tako da so bili odgovori deloma nerelevantni. Nihče ni

pisal o Pascalovi stavi, tj. da je najbolj razumno verovati v Boga, četudi ga ni mogoče spoznati oziroma dokazati.

14. Razpravljajte o trditvi: *Govor o Bogu je le prikrit govor o moralnih vrednotah.*

Število kandidatov: 3, povprečno število točk: 16,8. Naslov je bil nekoliko težak, saj kandidati niso razumeli izraza »prikrit govor«, ampak so pisali o pozitivnem, negativnem in analognem govoru o Bogu. Razlog je bil, da so besedo »govor« vzeli kot dražljaj za temo o treh govorih o Bogu. Nobeden ni analiziral pojma moralnih vrednot.

15. Razpravljajte o trditvi: *Brez vere v Boga življenje nima smisla.*

Število kandidatov: 4, povprečno število točk: 14,5. Noben odgovor ni tematiziral religioznega eksistencializma, niti eksistencializma, tudi ni noben kandidat pisal o smislu življenja nasploh. Kaže, da so vsi kandidati pri religiji pričakovali bolj šolske naslove, na katere bi bilo mogoče odgovoriti naravnost. Običajno so odgovori na religiozno tematiko dobro založeni z vednostjo, formalno ustrezni in zagovarjajo svojo pozicijo, letos pa so bili tudi zelo povprečni, opisni, za kar ni bil vzrok toliko v naslovih kot v slabši pripravljenosti dijakov.

Komentar besedila

PLATON: DRŽAVA

Število kandidatov: 93, povprečno število točk: 16,8.

Med odgovori ni bilo veliko nadpovprečnih v poznavanju besedila, v razumevanju problema iz odlomka ali v dialogu z avtorjem. Razlog je v osvajanju vsebine Države iz sekundarnih virov. Večina je spet opisovala vse prisposodbe, le malokdo pa jih je znal ustrezno umestiti glede na dani odlomek. Če je komu to le uspelo, pa je dodal še druge dve ali tri. Platon je pravzaprav past za kandidate, saj izkušnja kaže, da je vsebina dialoga hitro zapomnljiva, zlahka naučljiva, in so Platonovi argumenti toliko prepričljivi, da ne spodbudijo kandidatov k (samostojnemu) razmišljanju. Nekako bi morali doseči, da bi kandidati zares prebrali besedilo. Poleg tega bi bilo mogoče izboljšati pregled nad celoto dela, tako da bi imeli komentarji prepoznavnejšo rdečo nit.

ARISTOTEL: NIKOMAHOVA ETIKA

Število kandidatov: 24, povprečno število točk: 17,2.

Kandidati dobro poznajo delo, zato ni večjih pomanjkljivosti. Težje se lotijo poglobljene analize pojmov.

Odlomek je pravzaprav odgovor na osrednje vprašanje Nikomahove etike: kaj je najvišje dobro oz. kaj je srečnost. Kandidatom omogoča, da prikažejo celovito poznavanje dela, saj se lahko lotijo razprave pri temeljnem vprašanju o najvišjem dobrem oziroma srečnosti, in sistematično predstavijo celotno delo ali pa se do odlomka prebijejo prek prikaza posameznih problemov Nikomahove etike.

DESCARTES: MEDITACIJE

Število kandidatov: 62, povprečno število točk: 17,1.

Zelo dobri komentarji, ki povečini pokažejo poznavanje besedila in sposobnost razmisleka o njem. Skorajda ni bilo nalog, ki bi zgolj obnavljale celotno besedilo. Je pa nekaj nalog, ki se osredotočijo na odlomek in zanemarijo kontekst dela skoraj v celoti. V odlomku gre za jedro argumenta, v katerem Descartes vzpostavlja *cogito*, to je mislečo substanco. Metafizično načelo, ki je v argumentu predpostavljeno, govori o odnosu med lastnostmi in substanco kot njihovo podlago. Gre za trditev, da vsaka lastnost zahteva neko stvar, ki ima to lastnost. Če se torej vzpostavi lastnost mišljenja kot zavesti oziroma samozavedanja, je s tem očitno, da obstaja tudi substanca, ki ima lastnost samozavedanja.

NIETZSCHE: H GENEALOGIJI MORALE

Število kandidatov: 23, povprečno število točk: 16,5.

Delo je težko za kandidate, še posebej za tiste, ki jih je čedalje več med gimnazijci: neberoče in slabo pismene. Ne da se ga naučiti kot Platona, treba ga je zares brati oziroma prežvekovati, kot priporoča Nietzsche, tudi zato, da razumevanje celotnega dela omogoči odkriti problem danega odlomka, ki je bil tokrat povezava asketskih idealov in volje do moči. Kandidati so večinoma črpali iz 3. razprave in opisovali perspektivizem, začenši s filozofi, nekateri so tudi znali pokazati, da je koncept volje do moči razlagalni princip in prikazali skozi vse 3 razprave. Po dolgem času je bilo precej odgovorov spet nekoliko kratkih, sicer so bili dobro strukturirani z uvodom, linijo, sklepom, ki ni bilo lastno mnenje, ampak povzetek, a so po dobrih 400 besedah omagali, čeprav se je pri večini teh videlo, da delo dobro razumejo. Strukture komentarjev so bile večinoma dobre, eseji so bili zgrajeni koherentno in imeli so vse zahtevane elemente. Večini kandidatov je tako uspelo napisati besedilo, v katerem so pokazali, da razumejo bistvene filozofske poudarke, tudi razlage avtorjevih pojmov so bile večinoma jasne. Nekaj esejev je izstopalo po svoji odličnosti in so prejeli najvišje število točk. Ti kandidati so uspeli pokazati zelo dober pregled nad celotnim besedilom in poglobljen razmislek o danem odlomku. Nekaj kandidatov bi lahko doseglo boljši rezultat, če bi bil njihov izdelek le nekoliko daljši.

3.3 Mnenje zunanjih ocenjevalcev

Zunanji ocenjevalci niso imeli pripomb na kakovost izpitnih pol, z izjemo pripombe, da so bila vprašanja pri filozofiji religije nekoliko zahtevnejša kot prejšnja leta.

3.4 Napake v izpitni/-ih poli/-ah

V izpitnih polah ni bilo ugotovljenih napak.

4 Ugovori kandidatov na oceno

Vpogled je zahtevalo 10 kandidatov, ugovor na oceno so vložili 3; noben ugovor ni bil pozitivno rešen. Po mnenju izvedenke so se pritoževali slabi kandidati, ki niso imeli osnov za pritožbo.

5 Povzetek

5.1 Ocena uspeha kandidatov

Letošnji uspeh kandidatov pri filozofiji je primerljiv z uspehom v letu 2010, pa tudi drugače se glede na prejšnja leta ne spreminja pomembno. Število kandidatov je primerljivo, struktura izpitnih pol je enaka in merila za ocenjevanje so ostala nespremenjena, enako velja za pragove ocen, zato razmeroma dober uspeh ne preseneča. Pragovi ocen pri filozofiji izkazujejo merila ocenjevanja. Za vse tri delne ocene (tematski esej, komentar besedila in seminarska naloga) se uporabljajo podobno strukturirana merila, tako da je mogoče to stopnjevanje uporabiti tudi pri oblikovanju končne razvrstitve kandidatov. Ocene notranjega dela izpita (seminarska naloga) so boljše kakor ocene na zunanem delu izpita. Delna razlaga za to je, da kandidati (in tudi mentorji) vložijo dodatni čas in energijo v pripravo seminarских nalog, zlasti tisti, ki si še posebno prizadevajo za dobro skupno oceno, to pa se kaže tudi v številu doseženih točk.

5.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Preverjanje pri filozofiji temelji na esejih, se pravi na kompleksni celoti, v kateri so različne taksonomske stopnje prepletene, osnovni ton pa dajeta analiza in sinteza. Ta struktura se ne spreminja in tudi rezultati splošne mature ne dajejo podlage za vpeljevanje sprememb. Pri izpitnih polah ni bilo sprememb, ki bi bile še posebno nezaželene, saj bodo nekatere spremembe (krajši čas pisanja izpitne pole 2, zamenjani vrstni red pisanja izpitne pole 1 in izpitne pole 2, spremenjeni delež izpitne pole 1 pri skupni oceni) vpeljane v splošni maturi 2012.

5.3 Druge ugotovitve

Ugovorov na oceno je pri filozofiji malo, malo je tudi ugovorov, ki se izkažejo za utemeljene.